

Innovationer och företagande dåtid – nutid – framtid

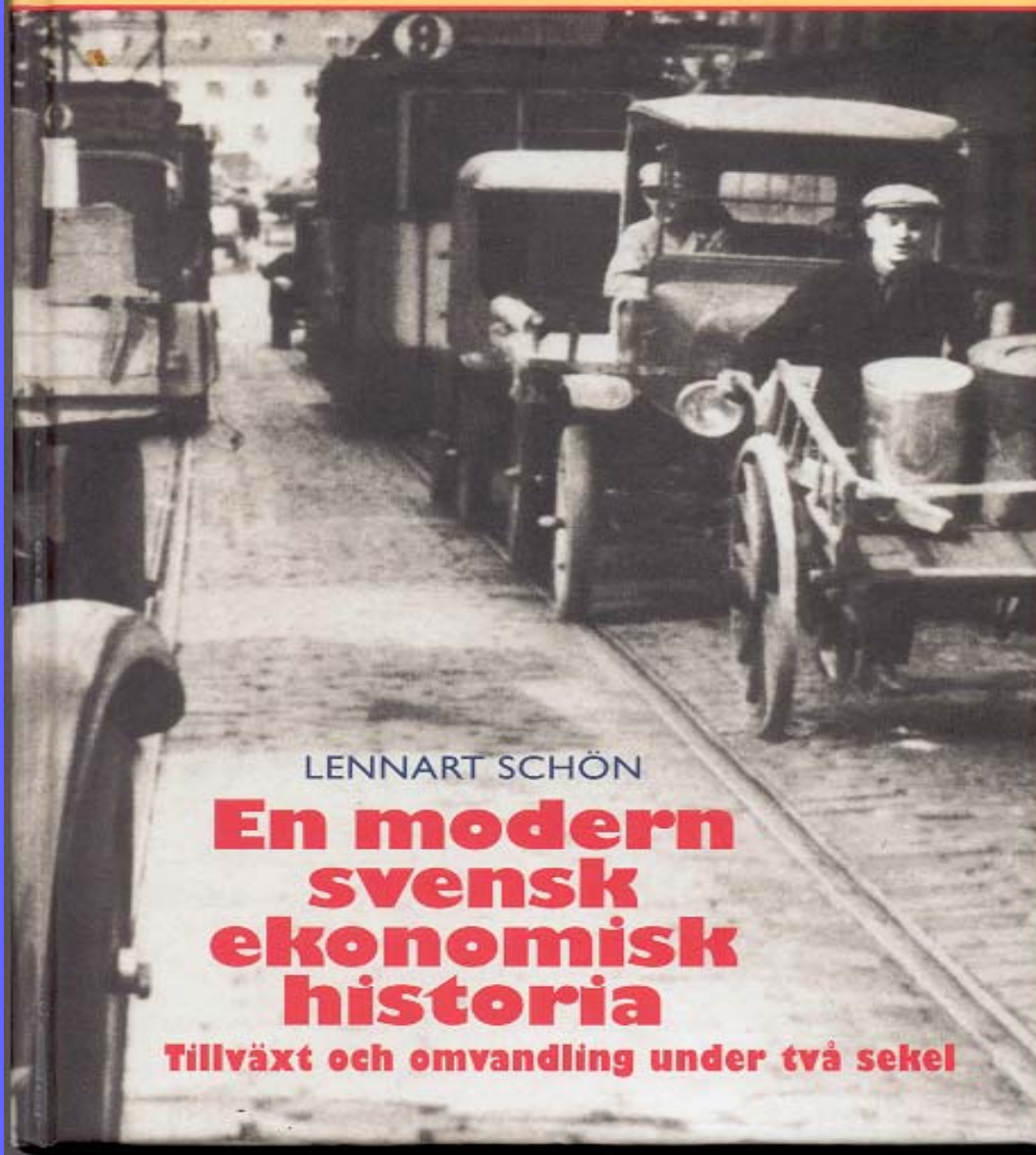
ESTRAD 15 mars 2006

Lennart Schön

Ekonomisk-historiska institutionen

Lunds universitet

SNS Förlag

LENNART SCHÖN

**En modern
svensk
ekonomisk
historia**

Tillväxt och omvandling under två sekel

Varför är framtiden inte här redan?

Idag, när allting går så snabbt!

Är det en tillfällighet att företag effektiviseras, priser pressas, räntor faller och konkurrensen ökar just idag (under detta decennium)?

Eller ingår dessa trender i ett långsiktigt mönster med bakgrund i tillväxtens sammanhang?

Ett perspektiv av tillväxt och teknologiska vågor

- Långa trender med växlingar mellan förnyelse och effektivitetsökning
- Skilda beteenden – olika makroekonomiska förutsättningar
- Regelbundna växlingar – långa cykler?
- Kriser – skapande förstörelse?

Den första industriella revolutionen

- ångmaskinen
- slutet av 1700-talet

Den andra industriella revolutionen

- elmotorn, förbränningsmotorn
- slutet av 1800-talet

Den tredje industriella revolutionen

- elektroniken
- slutet av 1900-talet

En tid av teknikskifte

- en ny General Purpose Technology skapas

Komplementaritet
- nya sammanhang

Utvecklingsblock
kring innovationer

Nya
transaktionskostnader

Institutionell
förändring

Komplementaritet

- Beroende av specifika funktioner och egenskaper
- Faktorer berikar varandra, ökar produktiviteten ömsesidigt: $1+1 > 2$

Språngartad förändring

↳ stabilitet

↳ tröghet

Innovationer

= nya lösningar (tekniskt, kommersiellt) i samspel mellan innovatör, marknader, institutioner
- innovationer kan vara nya produkter, nya processer, ny organisation etc.

Innovation plus kompletterande verksamheter

utvecklingsblock

Inom utvecklingsblocket skapas omvandling:

Hur skall man positionera sig?

Mönster över två sekel

Ångmaskin

Järnvägen

Motorer

Bilism, elektrifiering

Elektronik

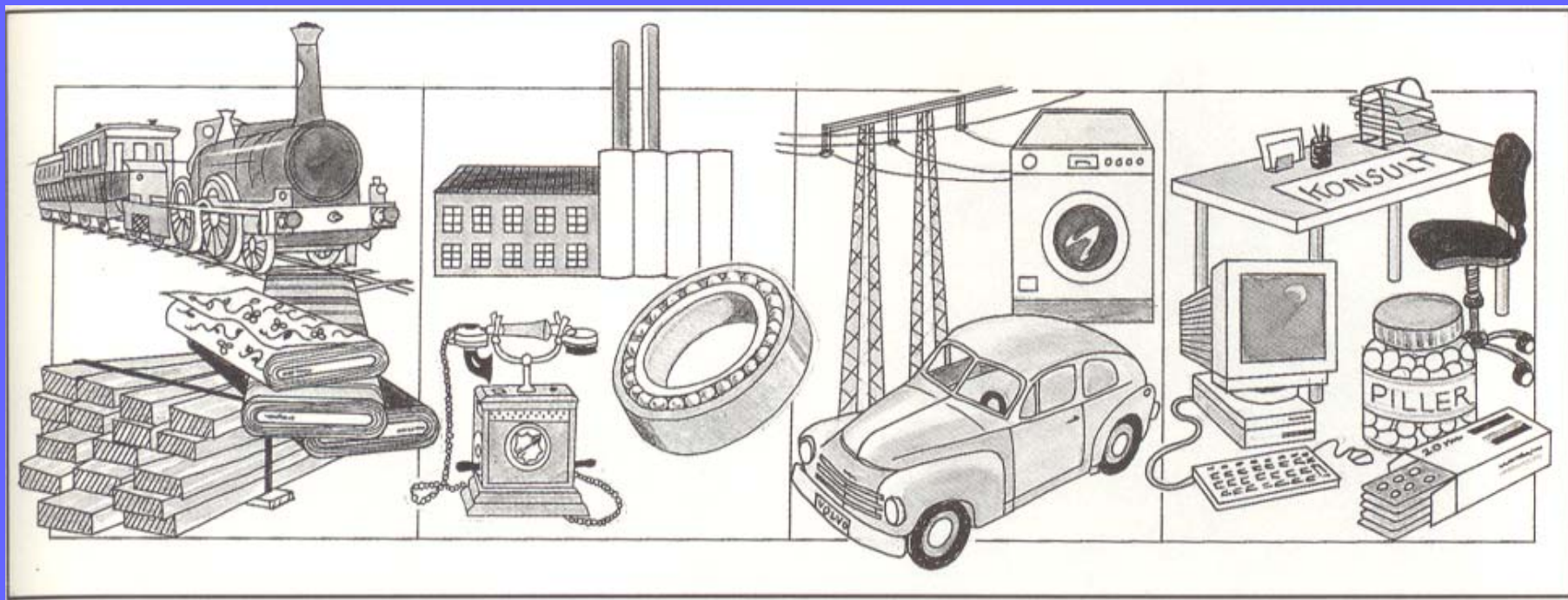

Internet ?

Basinnovation-
en teknisk
omvälvning

Infrastruktur med
samhällsförändring

Alltså ett mönster med perioder över ungefär 40 år av olika tillväxtkrafter:

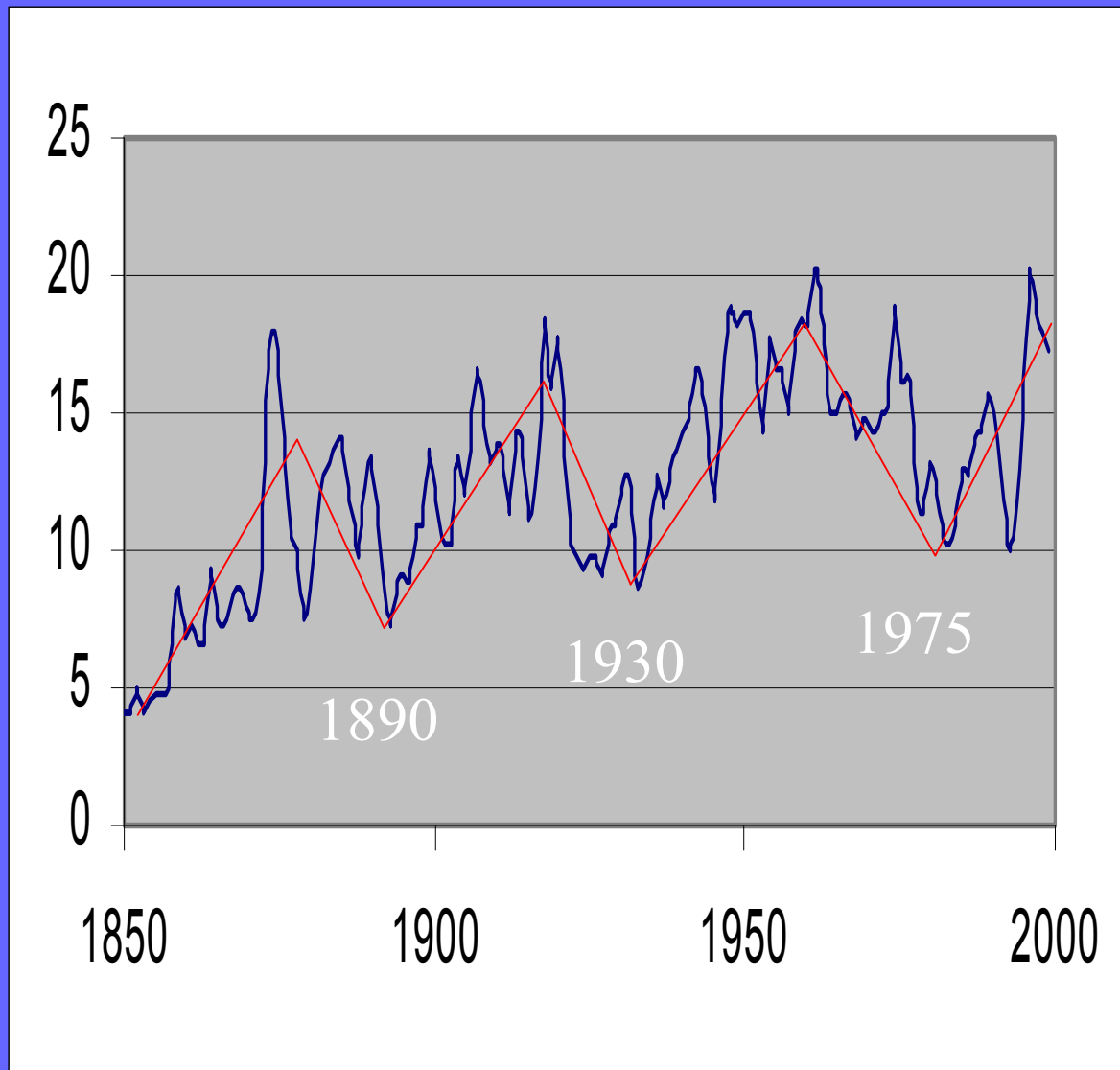
1850-

1890-

1930-

1975-

Investeringskvoten i svensk industri 1850-2000

Omvandling → Rationalisering → Kris

Långsiktiga växlingar mellan

Omvandling

- förnyelse
- långsiktighet
- utvecklingskraft

Rationalisering

- effektivitetsökning
- kortsiktighet
- konkurrenskraft

Omvandling

- Nya företag
- anläggningar
- ny kunskap
- snabbare tillväxt i ledande regioner
- flaskhalsar, långsam produktivitetsökning
- inflationstryck

Rationalisering

- Fusioner
- effektivare utrustning
- standardisering / kompetensspridning
- ”catch-up” i regioner med lägre löner
- produktivitetsökning
- deflationstryck

Växlingar som följt ett tidsmönster:

Omvandling	Rationalisering	Kris
1850	1875	1890
1890	1920	1930
1930	1960	1975
1975	2000	2010/15

- Vad kan orsaka kris på 2010-talet?
  - Det amerikanska budgetunderskottet?
  - Kinesisk strukturomvandling med starkare exportoffensiv?
  - Långsam europeisk omvandling?
  - Den demografiska chocken?
-
- Nya tillväxtmöjligheter
  - Nya utvecklingsblock – bioteknik och IT
  - Anpassning till förändrade prisrelationer – nya tjänster och industriella processer
  - Ny infrastruktur
  - Nya institutioner, regelverk internationellt

Kommande decennium kritiskt:

Behov av strukturomvandling i Västeuropa för att skapa ny europeisk dynamik:

Rörlig
tjänstesektor

The diagram consists of three elements connected by lines to a central point above the text. On the left is a white oval containing the text 'Rörlig tjänstesektor'. On the right is a white oval containing the text 'Industriella innovationer material/energi/livsmedel'. At the bottom is a solid orange oval. Lines connect the top of the orange oval to the bottom of each of the two white ovals, and a third line connects the top of the orange oval to the central point above the text.

Industriella innovationer
material/energi/livsmedel